

Vilmorus Lt

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/91/2001

POLACY, CZESI, WĘGRZY, LITWINI I ROSJANIE O POCZUCIU BEZPIECZEŃSTWA, PRACY POLICJI I STOSOWANIU KARY ŚMIERCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Poczucie bezpieczeństwa uzależnione jest od dwóch zupełnie różnych grup czynników. Pierwsza obejmuje czynniki obiektywne, np. zauważalne dla respondenta natężenie zagrożeń w jego otoczeniu. Tego rodzaju czynniki zdają się odgrywać istotną rolę w postrzeganiu bezpieczeństwa w najbliższej okolicy. Drugą grupę stanowią wyobrażenia o przestępczości w kraju, ukształtowane w dużym stopniu przez środki masowego przekazu. Wydaje się, że oddziałują one przede wszystkim na opinie o poczuciu bezpieczeństwa w kraju w ogóle. Te dwie grupy czynników nie muszą być ze sobą zgodne - poglądy na temat bezpieczeństwa w najbliższej okolicy oraz w kraju mogą być różne.

W porównaniu z innymi państwami europejskimi Polska jest krajem stosunkowo bezpiecznym. Jak wynika z danych Komendy Głównej Policji, liczba zgłoszonych przestępstw na 100 tys. mieszkańców jest u nas niższa niż w większości krajów Europy Zachodniej, niższa także niż w Czechach i na Węgrzech. W badaniu czerwcowym¹ podjęliśmy próbę stwierdzenia, jak dane te odnoszą się do subiektywnych odczuć społeczeństw w krajach Europy Środkowej (w Polsce, Czechach, na Węgrzech) oraz b. ZSRR (na Litwie i w Rosji).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (133) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 czerwca 2001 roku na 1052-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski. Sondaż w Czechach (CVVM) zrealizowano w dniach 28 maja - 4 czerwca 2001 (N=1012); na Węgrzech (TÁRKI) 6-12 czerwca 2001 (N=1525); na Litwie (VILMORUS) 7-11 czerwca 2001 (N=1056); w Rosji (WCIOM) 22-25 czerwca 2001 (N=1600).

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

Spośród wszystkich badanych społeczeństw Czesi najczęściej deklarują poczucie bezpieczeństwa w swoim najbliższym otoczeniu. Zdecydowana większość (83%) twierdzi, że nie odczuwa zagrożenia w miejscu zamieszkania. Także większość respondentów w Polsce (70%) i na Węgrzech (73%) uważa swoją najbliższą okolicę za bezpieczną.

Inaczej kształtują się opinie na ten temat w krajach b. ZSRR - w Rosji i na Litwie, gdzie większość ankietowanych deklaruje, że nie czuje się bezpiecznie w miejscu, w którym mieszka. Blisko trzy piąte Rosjan (59%) i nieco ponad połowa Litwinów (52%) uważa swoją najbliższą okolicę za miejsce niebezpieczne.

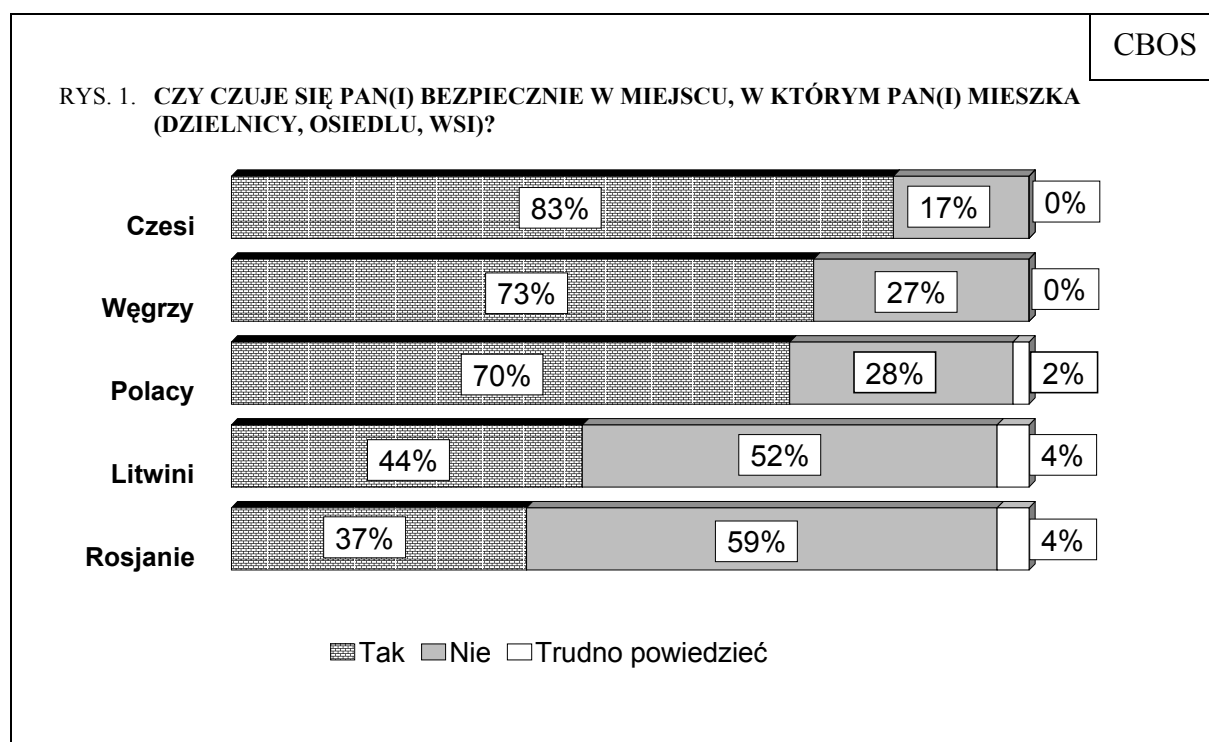

Tabela 1

Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie w miejscu, w którym Pan(i) mieszka (dzielnicy, osiedlu, wsi)?	Węgrzy	Polacy	Czesi	Litwini	Rosjanie
	w procentach				
Zdecydowanie tak	24	21	21	10	9
Raczej tak	49	49	62	34	28
Raczej nie	21	20	14	35	36
Zdecydowanie nie	6	8	3	17	23
Trudno powiedzieć	0	2	0	4	4

W Polsce zróżnicowanie opinii w tej sprawie zależy od wielkości miejsca zamieszkania respondenta. Osoby mieszkające na wsi czują się znacznie bezpieczniej niż ankietowani z miast, zwłaszcza największych. Poczucie bezpieczeństwa deklaruje 82% mieszkańców wsi i 52% żyjących w największych miastach.

Nieco inaczej przedstawiają się poglądy na temat bezpieczeństwa w poszczególnych krajach w ogóle. Również w tej kwestii oceny Czechów są najlepsze. Większość respondentów czeskich (61%) twierdzi, że Czechy są krajem bezpiecznym, podczas gdy jedynie niespełna połowa Węgrów (46%) i jedna trzecia Polaków (32%) deklaruje, że - pomijając najbliższą okolicę - w swoim kraju ogólnie czuje się bezpiecznie.

Opinie o poczuciu bezpieczeństwa na Litwie kształtują się podobnie jak w Polsce. Większość Litwinów (59%) deklaruje, że nie czuje się bezpiecznie w swoim kraju, natomiast jedna trzecia (34%) jest przeciwnego zdania.

Spośród badanych społeczeństw Rosjanie mają wyraźnie najgorsze opinie na temat bezpieczeństwa w swoim kraju. Tylko jedna czwarta (25%) deklaruje, że ogólnie czuje się bezpiecznie, większość zaś (62%) wyraża przeciwną opinię. Zwraca uwagę wysoki odsetek (27%) badanych Rosjan, którzy zdecydowanie twierdzą, że nie mają poczucia bezpieczeństwa.

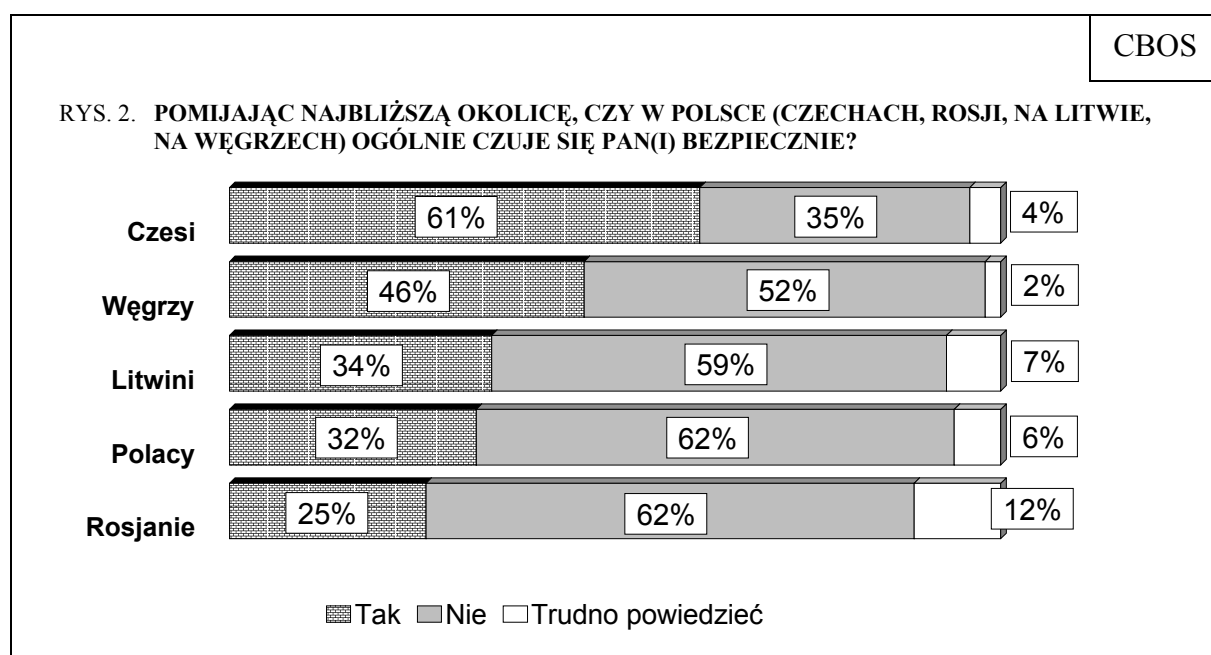

Tabela 2

Pomijając najbliższą okolicę, czy w Polsce (Czechach, Rosji, na Litwie, na Węgrzech) ogólnie czuje się Pan(i) bezpiecznie?	Węgrzy	Polacy	Czesi	Litwini	Rosjanie
	w procentach				
Zdecydowanie tak	4	4	9	6	6
Raczej tak	42	28	52	28	19
Raczej nie	43	46	28	40	35
Zdecydowanie nie	9	16	7	19	27
Trudno powiedzieć	2	6	4	7	12

OPINIE O PRACY POLICJI

W krajach, w których mieszkańcy czują się bezpiecznie, lepiej postrzegana jest również działalność policji w miejscu zamieszkania. Najlepiej oceniają ją Czesi (69% wyraża zadowolenie z pracy lokalnej policji), a nieco gorzej Węgrzy (66%) i Polacy (56%). Również na Litwie przeważa zadowolenie z działalności sił porządkowych w miejscu zamieszkania (48%).

Inaczej przedstawiają się opinie Rosjan. Większość (63%) deklaruje, że jest nieusatysfakcjonowana działalnością stróżów prawa w swojej najbliższej okolicy.

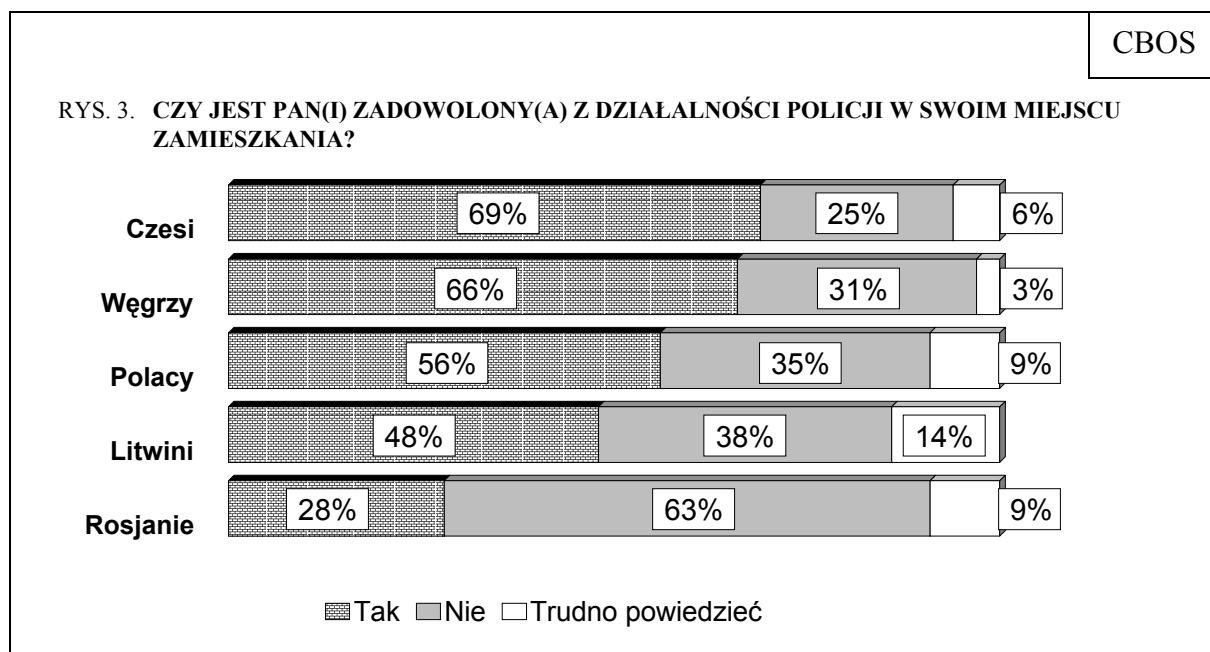

Tabela 3

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z działalności policji w swoim miejscu zamieszkania?	Węgrzy	Polacy	Czesi	Litwini	Rosjanie
	w procentach				
Zdecydowanie tak	12	8	9	3	7
Raczej tak	54	48	60	45	21
Raczej nie	22	23	19	27	33
Zdecydowanie nie	9	12	6	11	30
Trudno powiedzieć	3	9	6	14	9

Podobnie jak w przypadku poczucia bezpieczeństwa, oceny pracy policji w skali kraju są gorsze niż w miejscu zamieszkania badanych. Dotyczy to wszystkich pięciu krajów. Najwięcej zadowolonych z pracy policji w ogóle jest w Czechach (61%), dużo mniej w Polsce i na Węgrzech (po 48%).

Większość badanych Rosjan i Litwinów jest niezadowolona z działalności policji w ich kraju, przy czym w Rosji odsetek niezadowolonych jest wyższy niż na Litwie (odpowiednio 67% i 53%).

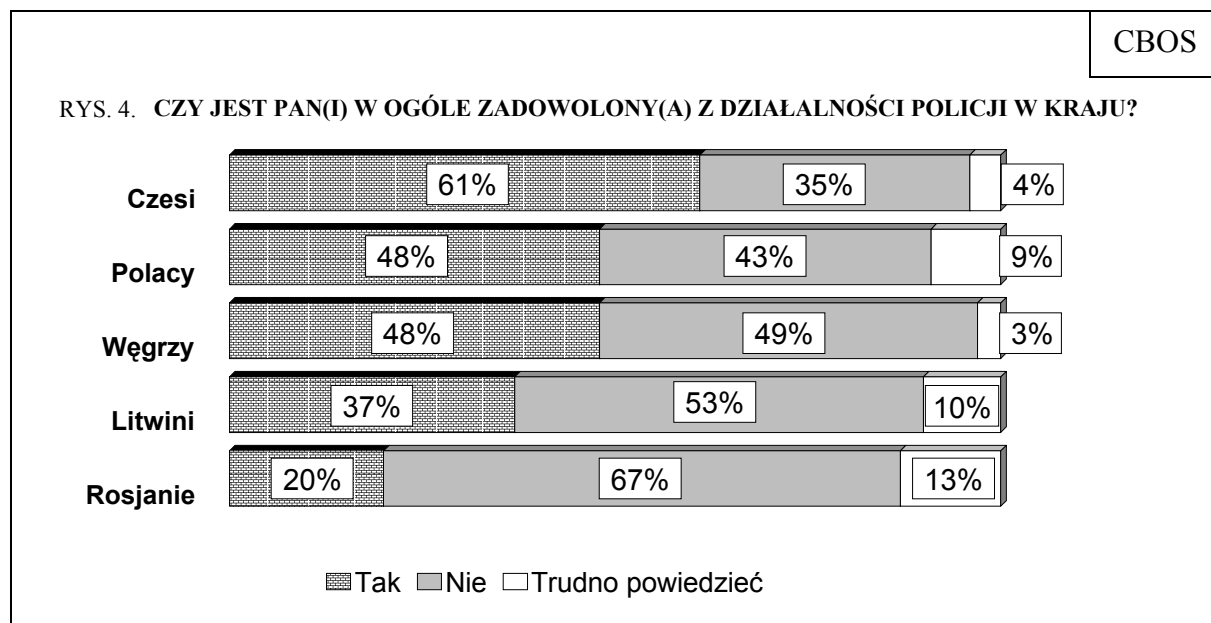
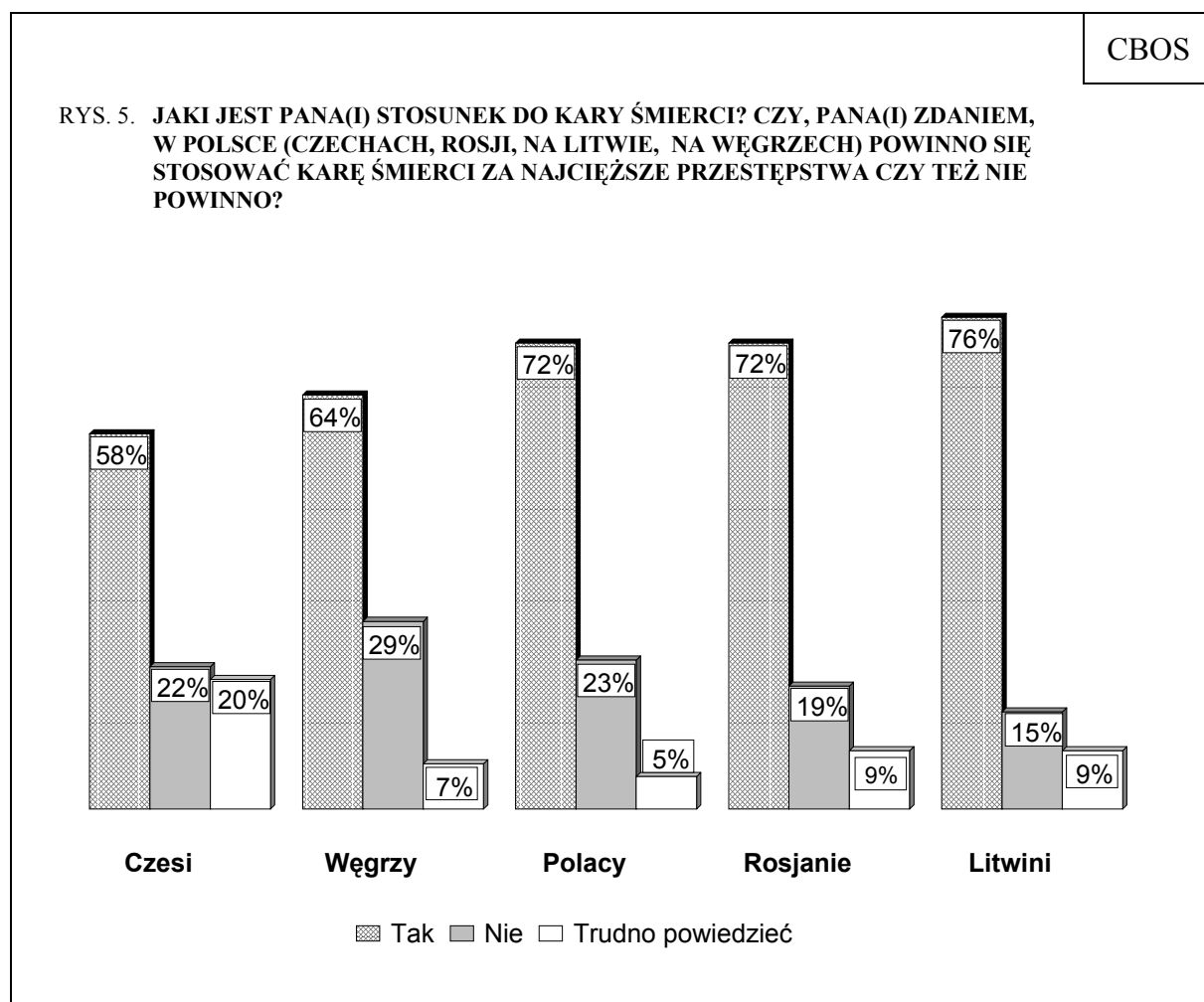

Tabela 4

Czy jest Pan(i) w ogóle zadowolony(a) z działalności policji w kraju?	Węgrzy	Polacy	Czesi	Litwini	Rosjanie
	w procentach				
Zdecydowanie tak	3	4	9	1	3
Raczej tak	45	44	52	36	17
Raczej nie	40	33	28	42	35
Zdecydowanie nie	9	10	7	11	32
Trudno powiedzieć	3	9	4	10	13

OPINIE NA TEMAT STOSOWANIA KARY ŚMIERCI

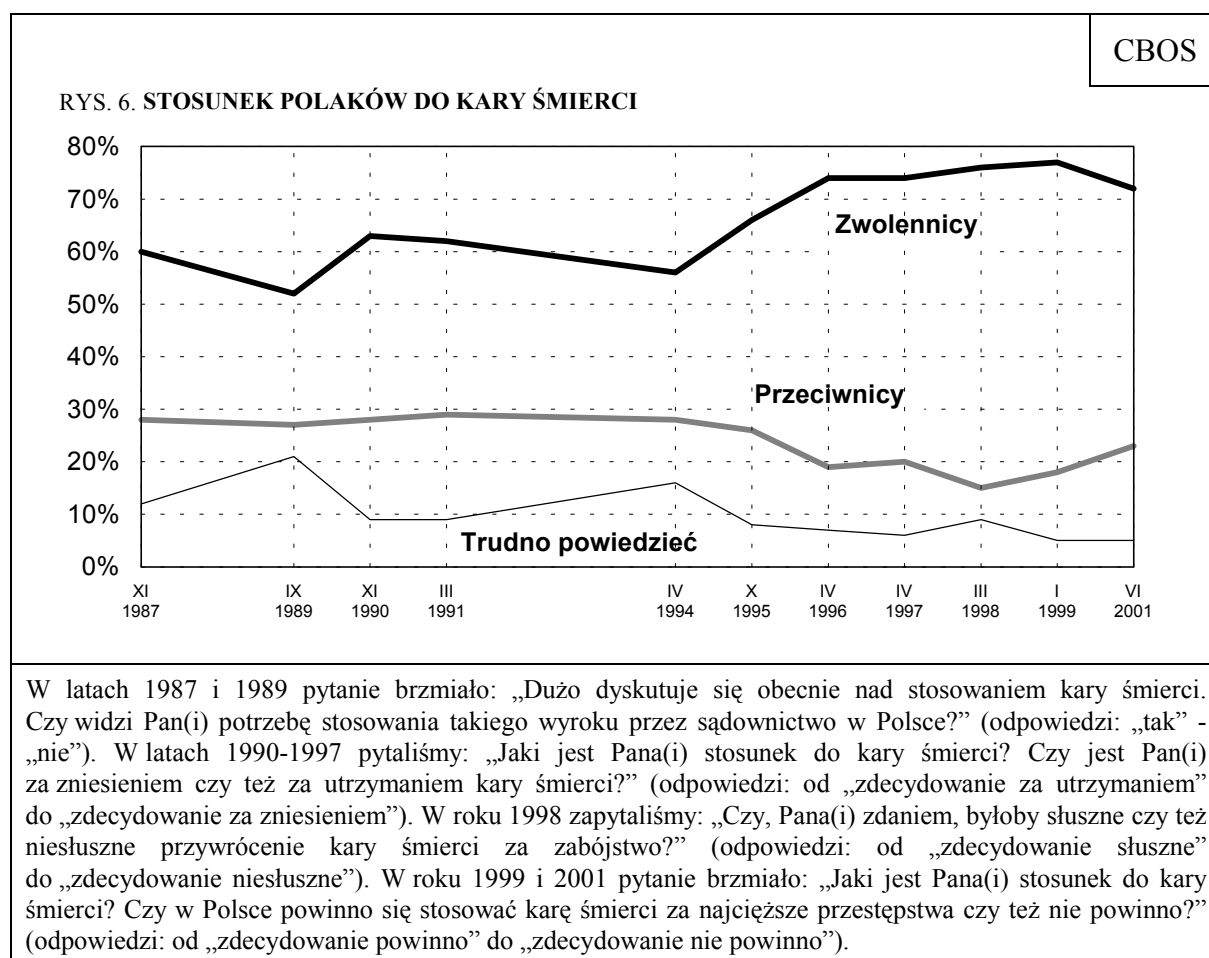
W żadnym z omawianych krajów Europy Środkowej i Wschodniej kara śmierci nie jest wykonywana. Jednocześnie w każdym z nich większość respondentów opowiada się za jej stosowaniem za najcięższe przestępstwa. Zróżnicowana jest jedynie skala poparcia.

Stosunkowo najmniej zwolenników stosowania kary śmierci za najcięższe przestępstwa jest w Czechach (58%). Warto jednak zauważyć, że w Republice Czeskiej odsetek przeciwników kary śmierci jest mniej więcej taki sam jak w Polsce i w Rosji, natomiast wyraźnie więcej osób nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

Nieco więcej zwolenników (ale i przeciwników) kary śmierci jest na Węgrzech - blisko dwie trzecie Węgrów (64%) uważa, że powinno się ją stosować. W Polsce i w Rosji odsetki zwolenników kary śmierci są takie same (po 72%). Spośród omawianych społeczeństw Litwini najczęściej są zdania, że powinno się stosować karę śmierci za najcięższe przestępstwa (76%).

Od stycznia 1999 stosunek Polaków do kary śmierci nieznacznie się zliberalizował, co przejawia się w niewielkim, 5-punktowym spadku odsetka zwolenników jej stosowania i takim samym wzroście odsetka przeciwników.

Z deklaracji ankietowanych wynika, że Polacy, Czesi i Węgrzy mają większe poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (dzielnicy, osiedlu, wsi) niż Rosjanie i Litwini, których większość nie czuje się bezpiecznie w swojej najbliższej okolicy. Badani wyraźnie inaczej oceniają sytuację, kiedy mówią o poczuciu bezpieczeństwa w skali kraju. Można powiedzieć, że zdecydowanie częściej odczuwają zagrożenie poza miejscem zamieszkania niż w swojej okolicy. W Polsce ta różnica jest większa niż w pozostałych krajach.

Mimo że w Polsce, Czechach, na Węgrzech, na Litwie i w Rosji nie wykonuje się kary śmierci, większość respondentów we wszystkich pięciu krajach sądzi, iż powinno się ją stosować za najcięższe przestępstwa.

Opracował

Michał WENZEL